

INDSATSBEKRIVELSE

Styrket familie- behandling i udsatte familier

Familiebehandlingsindsatsen, der præsenteres i det følgende, er målrettet udsatte familier.

Indsatsen bygger på syv obligatoriske elementer samt en række underliggende fokusområder, der til sammen skal sikre, at indsatsen modnes på et kvalificeret grundlag, og at den omsættes i lokal praksis på en måde, der gør resultater på tværs af kommuner sammenlignelige.

Ansøgningspuljens målgruppe er udsatte familier, hvor der er risiko for, at et barn eller en ung skal anbringes, men hvor det skønnes, at man ved en intensiv og koordineret indsats i familien kan skabe positiv udvikling og muligvis undgå en anbringelse. Familiernes skal være i målgruppen for døgnophold/døgnbehandling.

Problematikkerne kan f.eks. være at:

- børnene udviser risikoadfærd samt manglende trivsel og alderssvarende udvikling
- forældrene har utilstrækkelige forældrekompetencer og mangel på gode sociale relationer
- der er særlige familieforhold som misbrug, overgreb, psykisk sygdom m.m., der kan være med til at øge risikoen for, at børn og unge oplever mistro og udvikler problemer, der kan skade deres udvikling.

Det er familier, hvor det er den socialfaglige vurdering, at en fokuseret og koordineret længerevarende familiebehandlingsindsats på en varighed af mellem 3 til 12 måneder forventes at skabe en positiv udvikling.

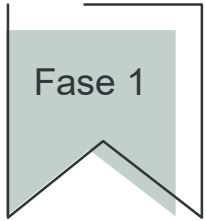
Indsatsen fungerer ikke isoleret mellem familiebehandler og familie. Rundt om indsatsen vil der derfor i hver enkelt kommune være behov for at sikre, at gode og velovervejede organiseringsprincipper og ledelsestilgange skaber rammerne for, at medarbejderne kan lykkes med en styrket familiebehandlingsindsats.

Det er ligeledes nødvendigt, at det sikres, at der er et målrettet fokus på behov for kompetenceudvikling, så medarbejderne er klar til at løfte den beskrevne indsats.

Forløb og obligatoriske elementer i den styrkede indsats præsenteres nærmere i det følgende.

OVERORDNET FORLØBSBESKRIVELSE FOR EN STYRKET FAMILIEBEHANDLINGSINDSATS

Når familier modtager familiebehandling, indgår de i et forløb, der lettere forsimpleset består af tre faser, henholdsvis en indledende opstart på myndighedsniveau, selve familiebehandlingsindsatsen, der er omdrejningspunktet for denne indsatsbeskrivelse, og endelig en afklarende fase, hvor det videre forløb planlægges.

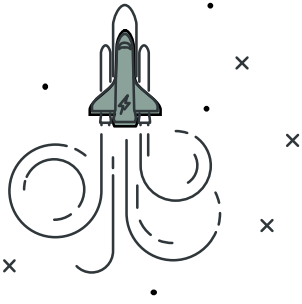
OPSTART

På baggrund af en henvendelse, en underretning eller et forudgående forløb afholder familien et indledende møde med en myndighedsrådgiver, hvor familien parthøres.

Herefter afklares familiens behov og udfordringer – og ressourcer afdækkes i en børnefaglig undersøgelse (SEL§50), hvor familien selv samt relevante fagpersoner og privat netværk inddrages med viden om familien. Der foretages eventuelt også en forældrekompetenceundersøgelse og/eller psykologisk undersøgelse af børnene (alternativt sker det i fase 2).

Undersøgelsen munder ud i en socialfaglig vurdering, og på baggrund af denne og familiens ønsker udarbejdes en handleplan med mål både for børnene og forældrene – og for familien samlet set. Her kan gøres brug af én plan (jf. lovgivning om én plan).

Ud fra de identificerede behov og mål visiterer myndighed til relevant indsats.

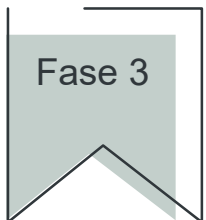

INDSATS

I fase 2 iværksættes den styrkede familiebehandlingsindsats.

Eftersom familierne har individuelle og komplekse behov, er der brug for at kunne visitere til en eller flere sammenhængende indsats(er) ud fra en palette af forskellige indsatsstyper, herunder eksempelvis støtte i hjemmet, familierådslagning m.fl..

Den styrkede familiebehandlingsindsats, der præsenteres i herværende indsatsbeskrivelse, består som minimum af de syv obligatoriske elementer. De obligatoriske elementer præsenteres og udfoldes på de følgende sider med fokusområder, arbejdsgange og forventede virkninger. Beskrivelsen har til formål at give de ansøgende kommuner indsigt i, hvilke faglige og organisatoriske forhold der skal arbejdes med som led i modningen af indsatsen i den lokale kontekst.

VIDERE AFKLARING

Den styrkede familiebehandlingsindsats afrundes ved, at det afklares, hvordan den positive udvikling i familien i forbindelse med indsatsen i fase 2, kan vedligeholdes. For nogle familier vil fase 3 således have fokus på støtte forældrene i hjemmet efter en intensiv indsats, hvor familien over tid vil overgå til almindelige forebyggende foranstaltninger.

Derudover vurderes det, om der er behov for andre tilbud i andet regi, eksempelvis tilbud alene til en af forældrene i jobcenterregi eller i social og sundhed.

OBLIGATORISKE ELEMENTER I FAMILIEBEHANDLING I UDSATTE FAMILIER

Den styrkede familiebehandlingsindsats består af syv obligatoriske elementer, der tilsammen forventes at understøtte en forandring og en positiv udvikling hos den enkelte familie.

De enkelte elementer er identificeret med afsæt i en omfattende videnskortlægning baseret på forskning, lovende praksis på familiebehandlingsområdet, interviews med familier i målgruppen og idéudvikling med frontmedarbejdere.

De obligatoriske elementer udgør det fundament, som praksis og viden indikerer, er af væsentlig betydning for indsatsens virkninger eller effekter. Elementerne er gensidigt understøttende – og forventes således tilsammen at generere en reel forandring for den enkelte familie.

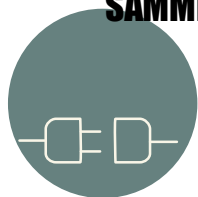
Obligatoriske elementer er en bred betegnelse, som omfatter organisatoriske og faglige elementer. Et obligatorisk element er i udgangspunktet ikke bundet af konteksten, og det er derfor overførbart på tværs af praksisser. Det kan således omsættes på forskellige måder med forskellige tiltag afhængigt af lokale rammer for praksis.

Hvert obligatorisk element er brudt op i en række fokusområder, der skal adresseres i forbindelse med omsætningen af elementerne til meningsgivende og relevante lokale aktiviteter og tiltag i den enkelte kommune.

De obligatoriske elementer er en integreret del af fase 2, selve familiebehandlingsindsatsen, men vil i nogle tilfælde have samspilsflader med opstarten i fase 1 og have betydning for den videre afklaring i fase 3.

De syv obligatoriske elementer med tilhørende fokusområder ses nedenfor.

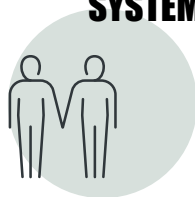
SAMMENHÆNGENDE INDSATS

Fokusområder:

- Ro og overblik over familiens indsats
- Koordinering og involvering

SYSTEMATISK RELATIONSARBEJDE

Fokusområder:

- Match mellem familie og behandler
- Løbende opfølgning på relation med feedback
- Relationer i overgange

TILKNYTNING TIL ALMENOMRÅDET

Fokusområder:

- Allokering af ressourcer fra almenområdet ind i indsatsen
- Understøttende praksis i almenområdet
- Brobygning

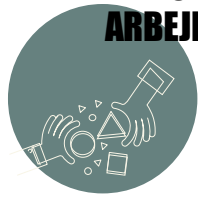
FLERFAMILIEAKTIVITETER

Fokusområder:

- Flerfamilieaktivitet organiseret om en aktivitet eller et fælles fokusområde
- Fokus på sammensætning af familier
- Krav til kompetencer hos facilitator

FLEKSIBEL TILRETTELÆGGELSE AF ARBEJDSSTID

Fokusområder:

- Rammer for fleksibiliteten
- Praktisk handleanvisende støtte

INVOLVERING AF FAMILIENS BREDE NETVÆRK

Fokusområder

- Systematisk afdækning af familiens brede netværk
- Faglig støtte til netværket
- Involvering af netværket i forskellige typer af aktiviteter

FÆLLES METODISK FUNDAMENT

Fokusområder:

- Valg af tilgang og understøttende redskaber
- Systematisk datarevet opfølgning
- Fælles kompetenceudvikling og vedligeholdelse af kompetencer

	ORGANISATORISK ELEMENT
	FAGLIGT ELEMENT

FORLØB FOR FAMILIEBEHANDLINGSINDSATS

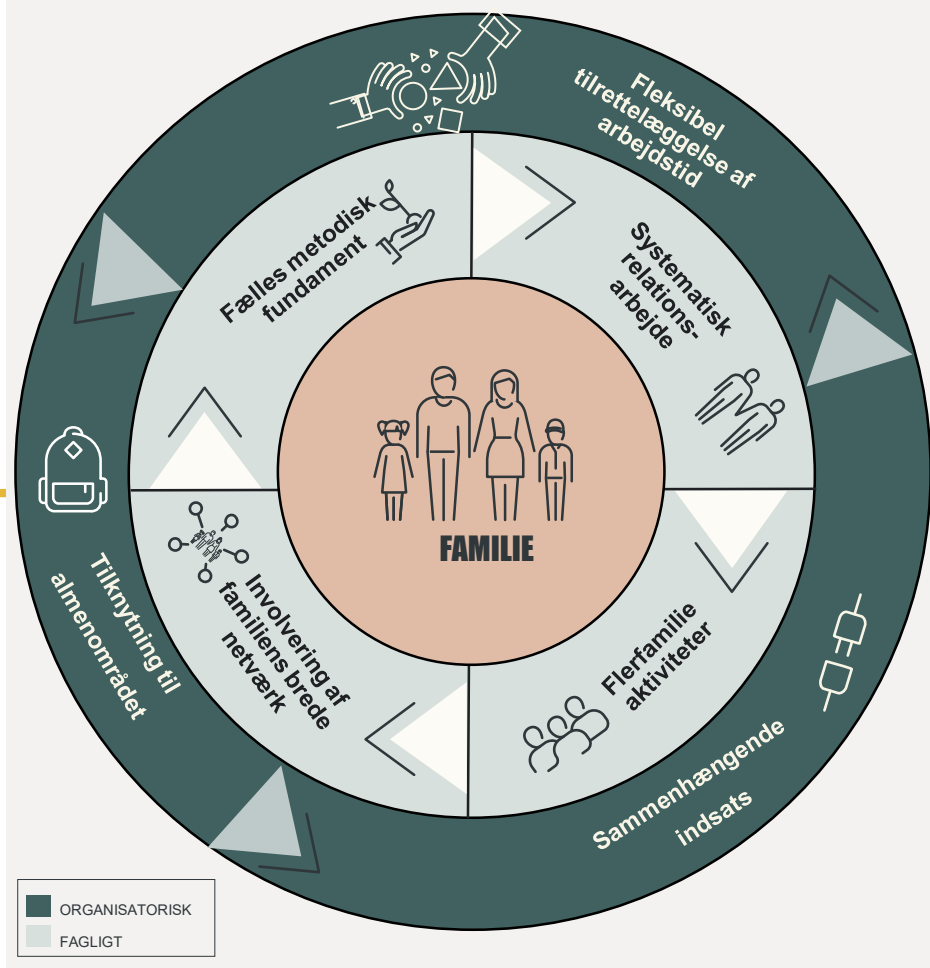

UDSAT FAMILIE

OPSTART

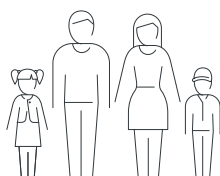
- Behov og netværk afdækket
- Handleplan udarbejdet

STYRKET FAMILIEBEHANDLINGSINDSATS

VIDERE AFKLARING

- Mål med styrket familieindsats nået
- Niveau for, samt form på efterfølgende støtte afklaret
- Eventuelle behov for indsatser i andet regi identificeret
- Opfølgingsmøde aftalt

FAMILIE I ØGET TRIVSEL

MÅL OG EFFEKT

- Familiens mål er realiseret
- De fagprofessionelle mål er realiseret

Formålet med at have fokus på en sammenhængende indsats på tværs af forvaltningsområder i en familiebehandlingsindsats er at opnå størst mulig effekt af indsatsen. Det sker ved, at krav, mål og indsatser koordineres på tværs og tilpasses den enkelte families formåen og nærmeste udviklingszone. Det letter presset på familierne, at indsatserne er velkoordineret og tilrettelagt i en rækkefølge, så familierne får ro og overskud til at arbejde med de forskellige indsatser.

FOKUSOMRÅDE HVORDAN SKAL DET SES I PRAKSIS?

Ro og overblik over familiens indsatser

- Familiebehandler skaber i samarbejde med familien overblik over det samlede billede af støtte og indsatser på tværs af forvaltninger. Der tages afsæt i eventuelt indledende afdækning fra myndighedsside, og suppleres og justeres ved behov.
- Familien deltager – og er synlig – i dokumentationen af indsatser med mulighed for at tilføje kommentarer.

Koordinering og involvering

- Familie og behandler vurderer løbende, hvordan andre indsatser spiller ind på muligheden for at indgå i familiebehandlingen. Myndighed orienteres om eventuelle konfliktende krav.
- Der kan med fordel etableres et tværfagligt forum, hvor repræsentanter fra de mest relevante fagområder er repræsenteret, og hvor sager med behov for koordinering eller samtænkning af indsatser løbende drøftes. Koordineringen og samtænkningen er en forudsætning for at skabe gode overgange og understøtter en tillidsfuld relation, hvilket hænger sammen med det faglige element 'systematisk relationsarbejde'.
- Der arbejdes med netværksmøder, hvor familien og behandler mødes med det private og det professionelle netværk. Her drøftes status på familiens udvikling og arbejdet med målene, og der justeres i mål og indsatser, så de bedre imødekommer familiens behov. Det aftales, hvem der gør hvad, så familien hjælpes bedst muligt.

En sammenhængende indsats har betydning for familiebehandlings succes, fordi:

- Et helhedsorienteret indblik i en families samlede situation og udfordringsbillede kvalificerer fokus i indsatsrettelæggelsen.
- Familien oplever, at kommunen 'taler' sammen, og at der er en fælles forståelse for, hvordan familien bedst kan støttes. Alle aktører på tværs får samme viden om familien – med familiens samtykke.
- Familiens forvirring over at være i kontakt med mange forskellige aktører mindskes, når det er tydeligt, hvad de enkelte bidrager med.

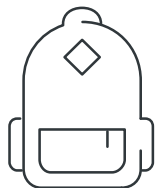
eksempel

1

Familiens oplevelse af at være involveret i dokumentationen og koordineringen af indsatser kan understøttes ved anvendelse af eksempelvis Min Plan, logbøger eller dagbøger i en mere eller mindre udfoldet version. I planen samles mål på tværs af områder med mulighed for at tilføje familiens egne perspektiver, hvilket skaber ro og overblik i indsatsen for familie og fagprofessionelle. Grafisk visualisering af mål og delmål samt vejen til målene gør det mere overskueligt og enkelt for familien at arbejde med målene.

2

For at samtænke indsatser og gøre det enklere for forældre kan der laves en tættere kobling til parallelle indsatser i fx Jobcenteret. Fokus er på at sikre, at indsatser ikke modarbejder hinanden, og at der ikke kobles unødigt mange professionelle på familien. Eksempelvis er man lykkedes med at bruge ressourcer fra jobcenteret på at anvende en familiebehandler, der allerede har etableret en god relation til en familie, som mentor.

Formålet med at arbejde med tilknytning til almenområdet i familiebehandlingen er, at en fastholdelse af normalitetsbegrebet i familiens hverdag har vist sig særligt væsentlig for indsatsens effekt. Samtidig bidrager det til en succesfuld fastholdelse af en positiv udvikling i familien efter indsatsens ophør.

Særligt afgørende er det, at barnets hverdagsliv i institution og skole understøttes, styrkes og fastholdes på bedst mulig vis under – og efter – indsatsen.

FOKUSOMRÅDE HVORDAN SKAL DET SES I PRAKSIS?

Allokering af ressourcer fra almenområdet ind i indsatsen

- Fagprofessionelle, der har deres primære beskæftigelse i almenområdet, eksempelvis sundhedsplejersker eller pædagoger fra konkrete daginstitutioner eller skoler, har faste timer i indsatssteamet til at understøtte brobygning ind i almenområdet. Hvis muligt fortsætter de tilknytningen til familien i en periode efter familiebehandlingen.
- Der tages stilling til, hvilke fagprofessionelle det er relevant at inddrage som en del af indsatssteamet alt efter målgruppe.

Understøttende praksis i almenområdet

- Der er løbende fokus på, hvordan familieindsatsen kan understøttes gennem et samarbejde med almenområdet. Det afdækkes i samarbejde med familien, hvordan eksempelvis skole eller daginstitution kan tænkes ind som understøttende funktioner i forhold til målene for børnenes udvikling og trivsel.

Brobygning

- Der tages konkret stilling til, hvordan der kan arbejdes med brobygning for forældrene i almenområdet med fokus på, hvilke almene aktiviteter eller tilbud forældrene med fordel kan indgå i, eventuelt med støtte fra familiebehandler eller de allokerede ressourcer fra almenområdet.

Tilknytning til almenområdet har betydning for familiebehandlings succes, fordi:

- Allokering af ressourcer fra almenområdet understøtter brobyggende aktiviteter og sikrer, at familierne inkluderes og rummes i almenområdet på lige fod med andre familier samtidig med, at der tages højde for familiernes mere sårbare vilkår og situation.
- Understøttende praksis i almenområdet bygger på en fælles forståelse for barn og families behov på tværs, hvilket sikrer en højere grad af sammenhæng i indsatsen.
- Børnene og forældrene opretholder en følelse af normalitet i en 'ikke normal' situation ved fastholdelse i eller brobygning til almenområdet.
- Overgangen til mindre støtte opleves som en mere naturlig udvikling for familien, fordi tilknytningen til almenområdet har været i fokus under den samlede indsats.

eksempel

1

Man kan i et småbørnsteam allokere faste ressourcer fra den almene sundhedspleje ind i familieindsatssteamet. Sundhedsplejerskerne arbejder i teamet på deltid, og de har således stadig arbejdsopgaver i regi af almenområdet. Dette sikrer et skærpet fokus på den almene børnetrivsel i familierne. Det er en forudsætning for denne type af involvering af almenområdet, at der sikres videndeling i indsatssteamet såvel som faglig sparring i sundhedsplejen.

2

Der kan etableres forskellige former for understøttende praksis mellem familieindsats og skole/daginstitutioner for at styrke børnenes trivsel og udvikling. Eksempelvis kan der arbejdes med særligt fokus på at undgå skolefravær og skolevægring, hvormed en stabilisering af børnenes skolegang og almene trivsel understøttes. Ligeledes kan der arbejdes med brobygning til daginstitutioner, hvor der prioriteres ressourcer til at indgå samarbejder med konkrete daginstitutioner, hvor pædagogerne kan give indledende støtte og guidning til særligt udsatte forældre med henblik på barnets fastholdelse i institutionen.

ORGANISATORISK ELEMENT: FLEKSIBEL TILRETTELÆGGELSE AF ARBEJDSSTID

Formålet med at anvende fleksibel tilrettelæggelse af arbejdstiden i familiebehandlingen er at mindske familiens behov for døgnbehandling. Støtten er tilrettelagt ud fra familiernes aktuelle behov på tidspunkter i døgnet, der ikke nødvendigvis ligger i den normale fastsatte arbejdstid. Den fleksible tilrettelæggelse af arbejdstiden er en forudsætning for at kunne arbejde praktisk handleanvisende og situationsspecifikt i hjemmet.

FOKUSOMRÅDE HVORDAN SKAL DET SES I PRAKSIS?

Rammer for fleksibiliteten

- De fleksible timer tilrettelægges inden for fast definerede rammer som eksempelvis arbejdstidspunkter (weekendarbejde, ydertidspunkter på dagen o.a.) og mængden af tid (hvor meget af den enkelte medarbejders arbejdstid skal være fleksibel og således ikke i faste vagter).
- Det er en ledelsesmæssig opgave at fastsætte forholdet mellem fastsat arbejdstid og fleksible vagter indenfor en udvidet arbejdstid. Vurderingen skal ske med øje for medarbejdernes arbejdsglæde og -forhold.
- Den fleksible arbejdstilrettelæggelse tager altid afsæt i en vurdering af den enkelte families aktuelle behov. Det er med til at skabe forudsætningerne for at have en tillidsfuld og tryk relation, hvilket understøtter det faglige element 'systematisk relationsarbejde'.

Praktisk handleanvisende støtte

- De fagprofessionelle tager aktivt stilling til, hvornår på døgnet og i hvilke situationer, der er behov for at være praktisk handleanvisende frem for alene at være rådgivende. Herved kan den hjemmebaserede støtte indeholde de fleksible elementer, som døgnbehandling typisk omfatter.
- De udvalgte situationer og opgaver understøtter et ressourceorienteret blik på forældrene, så forældrene gennem praktisk handleanvisende støtte opbygger kompetencer, og kan varetage situationerne og opgaverne selvstændigt på længere sigt. Dette hænger tæt sammen med det faglige element 'fælles metodisk fundament'

Fleksibel tilrettelæggelse i familiebehandlingen har en betydning for indsatsens succes, fordi:

- De fagprofessionelle med stor fleksibilitet og løbende tilpasninger i arbejdstiden kan imødekomme familiernes behov for støtte på de aktuelle udfordringstidspunkter.
- De fagprofessionelle vurderer, at der, ved at gøre noget andet eller noget ekstra i en periode, er større chance for, at familien opnår deres langsigtede udviklingsmål.
- Forældrene kan have behov for støtte til at forstå barnet og til at agere hensigtsmæssigt i samværet med barnet. Jo mere konkret, situationsspecifikt og handleanvisende støtten er, desto mere konkret bliver den for forældrene.
- Ved at være praktisk handleanvisende kan der skabes orden og ro i familierne eksempelvis gennem hjælp til gode rutiner ved spisetider eller sove/vågne-tider (døgnrytme), hvilket skaber de optimale rammer for, at familien kan trives og arbejde med de udfordringer, der ellers måtte være.

eksempel

1

Familiens aktuelle behov kan være afsat for fleksible vagter, hvor eksempelvis 70% af medarbejdernes tid fastlægges med faste vagter indenfor den normale arbejdstid, mens de resterende 30% af medarbejdernes arbejdstid er fleksible og tilrettelægges med udgangspunkt i familiernes aktuelle behov for støtte og vejledning. En familie har eksempelvis svært ved at få børnene op og "ud ad døren" om morgenen, og derfor er der i en periode behov for, at de fagprofessionelle er hos familien hver morgen mellem kl. 6.30 og 8.00 for at hjælpe med at skabe en hensigtsmæssig struktur og gode rutiner omkring familiens morgener.

2

Den fleksible arbejdstid kan indarbejdes som et fast punkt i såvel supervision, som MUS-samtaler for at sikre de fagprofessionelles mulighed for at give og få sparring i forhold til, hvordan og om de skiftende og ikke skemalagte arbejdstider påvirker dem. Dette understøtter den ledelsesmæssige opmærksomhed på behov for eventuelle justeringer i rammen, hvis omfanget af fleksible timer fylder uhensigtsmæssigt meget og i negativ grad påvirker medarbejdernes arbejdsglæde og -forhold

Formålet med at arbejde med et fælles metodisk fundament i familiebehandlingsindsatsen er at sikre et fælles mindset hos de fagprofessionelle, der arbejder med udsatte familier. Dette understøtter en fælles retning i tilrettelæggelsen af indsatsen samt metodisk gennemslagskraft i udførelsen.

FOKUSOMRÅDE	HVORDAN SKAL DET SES I PRAKSIS?
Valg af tilgang og understøttende redskaber	<ul style="list-style-type: none"> • Der træffes et aktivt og fagligt begrundet valg af en metodisk tilgang, der understøtter, at der kan arbejdes ressourceorienteret og praktisk handleanvisende i indsatsen. • Der tages aktivt stilling til, hvilke konkrete redskaber der understøtter den valgte metodiske tilgang.
Systematisk datadrevet opfølgning	<ul style="list-style-type: none"> • Der følges løbende op på indsatsen ved hjælp af systematisk dokumentation, der anvendes som et datadrevet afsæt for justering af indsatsen mhp. at tilbyde familien en målrettet og effektiv støtte. • I dokumentationen tydeliggøres faglige valg med afsæt i det fælles metodiske fundament
Fælles kompetenceudvikling og vedligeholdelse af kompetencer	<ul style="list-style-type: none"> • Som minimum deltager alle medarbejdere, der er aktivt involveret i familiebehandlingsindsatsen, i fælles kompetenceudvikling i den metodiske tilgang. Der kan med fordel tænkes bredere, eksempelvis med involvering af myndighed. • Der arbejdes systematisk med vedligeholdelse og italesættelse af det metodiske fundament igennem eksempelvis sagssparring og supervision. • Der tages aktivt stilling til, hvem der skal kompetenceudvikles i de understøttende redskaber.

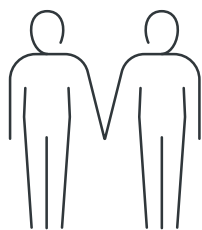
Et fælles metodisk fundament har betydning for familiebehandlings succes, fordi:

- De fagprofessionelle vurderer og tilrettelægger indsatser med afsæt i en fælles faglig forståelse af, hvordan de bedst muligt skaber udvikling og forandring i udsatte familier.
- Familierne oplever at blive set, hørt og forstået på samme måde af de fagprofessionelle, de møder i indsatsen, hvilket understøtter etableringen af en tillidsfuld relation mellem behandler og familie, hvilket hænger sammen det faglige element 'systematisk relationsarbejde'.
- Familierne oplever sammenhæng mellem indsats og mål, og føler større ejerskab til indsatsen, hvilket optimalt understøtter en mere virksom indsats for den enkelte familie.

eksempel

1 Et fælles metodisk fundament kan understøttes igennem udvikling af en lokal grundpakke med metoder og redskaber, som alle medarbejdere skal opkvalificeres i. En grundpakke kan eksempelvis tage udgangspunkt i en kombination af en overordnet systemisk og ressourceorienteret tænkning; mentalisering som både metodisk tilgang og understøttende redskab; anvendelsen af video som praktisk redskab i en ressourcefokuseret indsats og / eller Signs of Safety som redskab til afdækning såvel som dialogværktøj. Nye medarbejdere kompetenceudvikles løbende i grundpakken, og de arbejder systematisk med tilgangen ved sagsdrøftelser.

2 Igennem tværfaglig supervision kan det metodiske fundament vedligeholdes. Med afsæt i det fælles mindset videndeles og sparreres der om familiens udvikling og behov, og det drøftes, hvordan den bedste indsats på tværs af deltagerens roller og opgaver tilrettelægges – og håndteres. Den tværfaglige supervision skaber samtidig en tryk ramme for erfaringsudveksling om påvirkningen af et potentielt psykisk udfordrende arbejde. Supervisionen understøtter muligheden for at opretholde den relation og alliance mellem behandler og familie, som er vigtig for virkningen af en given indsats, hvilket uddybes i det faglige element 'systematisk relationsarbejde'.

Formålet med at arbejde systematisk med relationen mellem behandler og familie er at skabe en tillidsfuld og tryk relation mellem parterne. Relationen er forudsætningen for at opnå en positiv effekt af familiebehandlingsindsatsen.

Samtidig er fokus på en stærk relation i overgange fra eksempelvis intensiv til en mindre intensiv indsats væsentlig, så tilliden bevares, og en god udvikling ikke bremses.

FOKUSOMRÅDE HVORDAN SKAL DET SES I PRAKSIS?

Match mellem familie og behandler	<ul style="list-style-type: none"> Ved opstart af behandling vurderer teamet, hvordan det bedste match mellem familie og behandler sikres.
Løbende opfølgning på relation med feedback	<ul style="list-style-type: none"> Der arbejdes med løbende opfølgning på relationen mellem behandler og familie, og der anvendes en systematisk tilgang til at indhente feedback fra familien på såvel relation som samarbejde. Hvis familien er i døgnbehandling, følges der som minimum op på relationen hver 14. dag. Hvis der arbejdes ambulant eller hjemmebaseret, følges der som minimum op på relationen månedligt.
Relationer i overgange	<ul style="list-style-type: none"> Der udarbejdes en arbejdsplan, der sikrer en systematisk praksis for at understøtte en tryk overgang fra et intensivt forløb til et mindre støttet forløb. Fokus er her på den tillidsfulde relations betydning for indsatsens effekt. Fokus på en tryk overgang er med til at understøtte det helhedsorienterede fokus i det organisatoriske element 'sammenhængende indsats'.

Systematisk relationsarbejde har en betydning for familiebehandlings succes, fordi:

- En tillidsfuld relation mellem behandler og familie understøtter familiens oplevelse af tryk at kunne dele oplysninger, oplevelser og kriser med behandleren. Det understøtter dermed udarbejdelsen af fælles mål for indsatsen.
- En systematisk opfølgning på relationen med inddragelse af feedback fra familierne giver mulighed for løbende at arbejde med relationen og justere på indsatsen.
- Familien tager ansvar for eget forløb, når de oplever sig involveret ved, at feedback bliver taget alvorligt.
- Når familiens perspektiver er i synlige i dokumentationen af indsatsen, styrkes tilliden generelt til den samlede indsats.
- Den systematiske feedback giver mulighed for i højere grad at arbejde målrettet med det gode match og konflikter i relationen, der står i vejen for at opnå den fulde effekt af en indsats.

eksempel

1

FIT (Feedback Informed Treatment) eller mere simple spørgeskemaer kan anvendes som redskab til systematisk brugerfeedback på relationen i familiebehandlingen. Familierne svarer jævnligt (ca. hver 14. dag til hver måned) på tre til fem spørgsmål om, hvordan de oplever hhv. relationen, de mål og emner der arbejdes efter, den tilgang eller metode, som anvendes og generelt om deres oplevelse af samarbejdet på en skala fra 0 – 10. Med afsæt i de indhentede data er det muligt løbende at arbejde med relation og indsats.

2

For at sikre en tryk overgang mellem indsatstyper kan relationen anvendes som organiseringsprincip. Det vil sige, at behandlerne organiseres i forhold til familie og ikke indsatstype. Med dette afsæt kan familiebehandler indgå i døgn-, ambulant og hjemmebaseret behandling og følge den enkelte familie, hvis der er opbygget en god og effektiv relation med betydning for indsatsens fortsatte effekt. Der kan alternativt arbejdes med relationsopbygning til ny behandler inden en planlagt overgang i samarbejde med familiens eksisterende behandler.

Formålet med at anvende flerfamilieaktiviteter i familiebehandlingsindsatsen er at understøtte den ressourcerorienterede tilgang. Forældre får mulighed for at indtage nye roller, når de oplever at have kompetencer eller tilgange i konkrete situationer, som kan inspirere andre. Flerfamilieaktiviteter giver i forlængelse af dette mulighed for læring fra ligesindede snarere end professionelle. Endelig giver flerfamilieaktiviteter en anden mulighed for faglige observationer i praksis.

FOKUSOMRÅDE HVORDAN SKAL DET SES I PRAKSIS?

Flerfamilieaktivitet organiseret om en aktivitet eller et fælles fokusområde

- Flerfamilieaktiviteten organiseres, så familierne laver aktiviteter eller lærer om et fokusområde sammen samtidig med, at aktiviteten indeholder en coaching- og observationsmulighed for behandlerne. De valg, der træffes i tilrettelæggelsen, begrundes fagligt med afsæt i formålet med aktiviteten.

Fokus på sammensætning af familier

- De fagprofessionelle tager med udgangspunkt i det overordnede formål med aktiviteten aktivt stilling til, hvordan familierne sammensættes med fokus på at understøtte muligheden for relationsdannelse, spejling og udvikling af kompetencer i fællesskab.
- De fagprofessionelle tager aktivt stilling til, 1) om aktiviteten organiseres med mødepligt eller som et frivilligt tilbud, 2) hvem målgruppen er og 3) om grupperne er med løbende optag eller med etablering af en fast gruppe. Valgene underbygges med faglige begrundelser.

Krav til kompetencer hos facilitator

- Ved valg af aktivitet eller tema afklares det, hvilke kompetencer der er nødvendige hos den fagprofessionelle, der skal facilitere aktiviteten, herunder erfaring med eksempelvis gruppeforløb og terapeutiske kompetencer til at håndtere udfordringer i relationer.
- Der er altid to fagprofessionelle med til flerfamilieaktiviteter for at sikre mulighed for løbende evaluering, observation samt mulighed for at skifte form undervejs og imødekomme særlige behov hos familierne opstået undervejs.

Flerfamilieaktiviteter har en betydning for familiebehandlings succes, fordi:

- Igennem flerfamilieaktiviteter dannes en gruppedynamik, som øger engagementet blandt familierne for indsatsen på en anden måde end dynamikken mellem behandler og familie.
- Flerfamilieaktiviteter giver familierne mulighed for at spejle sig i andre, udfordre hinanden positivt og få øje på ressourcer hos sig selv, som andre anerkender og finder inspirerende. Denne ressourcerorienterede tilgang underbygges ligeledes i det organisatoriske element 'fælles metodisk fundament'.
- Familierne oplever, at deres problemer afstigmatiseres og normaliseres sammen med andre familier, der også er udfordret i familielivet eller forælderrollen, hvilket optimalt er netværksskabende efter behandling.
- Flerfamilieaktiviteterne giver mulighed for faglige observationer i en anden kontekst end anden familiebehandling. Observationerne kan anvendes efterfølgende i arbejdet med den enkelte familie.

eksempel

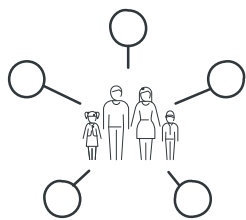
1

Forældregruppeforløb kan eksempelvis være mor-barn-grupper, hvor målgruppen er gravide samt mødre med særlige behov. Formålet er, at forældrene får et netværk med andre mødre, og gruppen kan mødes hver uge. Der deltager en sundhedsplejerske og en familierapeut hver gang, som har til opgave at facilitere og understøtte gruppedynamikken og dialogen.

2

En flerfamilieaktivitet kan være et kreativt værksted, hvor formålet er at give forældrene inspiration til, hvordan de kan være sammen med deres børn på en positiv og udviklende måde. Det kreative værksted giver familiebehandlere mulighed for uformelle observationer af familiedynamikkerne og forældrenes sociale kompetencer, og der kan samtidig arbejdes med den enkelte families handleplansmål i et uformelt miljø, hvor der også er plads til, at familierne kan spørge behandlerne til råds. Kreativt værksted og lignende flerfamilieaktiviteter kan med fordel afsluttes med et fælles måltid, hvilket samtidig er med til at tiltrække deltagere, hvis det er et åbent tilbud.

FAGLIGT ELEMENT: INVOLVERING AF FAMILIENS BREDE NETVÆRK

Formålet med at involvere familiens brede netværk aktivt i familiebehandlingsindsatsen er at understøtte en udvikling, hvor familiens relationer i det udvidede netværk så vidt muligt styrkes og aktiveres som en stabil ressource. En ressource, der kan støtte op om indsatsen og sikre, at den virker efter hensigten. Samtidig kan et aktiveret netværk i nogle tilfælde efterfølgende indgå som en del af et tydeligt sikkerhedsnet for familien, som optimalt kan mindske behovet for yderligere støttetiltag.

FOKUSOMRÅDE HVORDAN SKAL DET SES I PRAKSIS?

Systematisk afdækning af familiens brede netværk

- Familiens brede netværk afdækkes systematisk med anvendelse af et fælles redskab (eksempelvis genogrammer, netværkskort, relationscirkler). Ved afdækningen af det brede netværk er det væsentligt, at man udover biologiske relationer er nysgerrig på at afdække ressourcer blandt eksempelvis legekammeraters forældre eller frivillige aktører i fritidstilbud eller lignende.
- Der følges løbende op på den indledende afdækning med henblik på at nuancere og supplere afdækningen samt revurdere de afdækkede relationers styrke og position i forhold til familien.

Faglig støtte til netværket

- Der etableres en faglig støttefunktion til netværket, som kan indeholde eksempelvis vejledning, supervision, psykoedukation eller hands-on guidning.
- Det beskrives, hvordan opgaven med faglig støtte til netværket løftes enten som en delopgave i en eksisterende funktion eller som en særskilt rolle.

Involvering af netværket i forskellige typer af aktiviteter

- Mødedeltagelse er ikke den eneste deltagelsesform, netværket har i indsatsen.
- Familien involveres altid i, hvordan det giver mening at involvere den enkelte netværksressource, men familiebehandleren kan understøtte, at mulighedsrummet udvides, og at nye potentialer for involvering bliver synlige og attraktive for den enkelte familie.

Involvering af familiens brede netværk i familiebehandlingen har en betydning for indsatsens succes, fordi:

- Involvering af familiens brede netværk i indsatsen styrker familiens forståelse for, hvad deres netværk kan bidrage med i kraft af deres særlige relationer. Involveringen understøtter samtidig et normaliseringsperspektiv, hvilket det faglige element 'tilknytning til almenområdet' ligeledes understøtter.
- Familiens udvidede netværk kan kvalificere indsatsen til familien i kraft af unik viden, delte erfaringer og konkrete ressourcer.
- En systematisk og løbende afdækning af familiens netværk sikrer, at det brede netværk synliggøres, samt at familiebehandlere såvel som myndighedsrådgivere og andet relevant fagpersonale får et fælles overblik over de enkelte netværksmedlemmers relation, position samt betydning for familiens medlemmer.
- Ved at aktivere ressourcer i familiens udvidede netværk i indsatsen etableres et sikkerhedsnet rundt om familien, som kan støtte på længere sigt, og som styrker familiens tro på at kunne klare sig med mindre eller uden støtte på længere sigt.

eksempel

1

Netværket kan involveres både som støttende funktioner og som en aktiv ressource i indsatsforløbet. Som en støttende funktion kan en mindre ressourcestærk, men tæt relation eksempelvis være med til at bevidne den enkelte families historie og udvikling. Netværket kan også mobiliseres som en aktiv ressource i indsatsen eksempelvis ved døgnophold, hvor bedsteforældre inviteres ind i udvalgte weekender for at sove sammen med et mindre barn, der vågner om natten, så forældre kan få en tiltrængt nattesøvn.

2

For at undgå, at mødedeltagelse er den eneste deltagelsesform, kan familiebehandler i samarbejde med familien planlægge uformelle netværksaktiviteter. Uformelle aktiviteter kan være fælles madlavning eller udflugter, som familiebehandleren faciliterer. Der kan med fordel udarbejdes samtalekort sammen med familien til brug for en positiv dialog undervejs. De uformelle aktiviteter er med til at styrke relationerne mellem netværk og familie.